

TOIMINTAKERTOMUS 2022

Tampereen kaupunginkirjasto

Kirjastopalvelujohtaja Niina Salmenkangas sekä kirjastopalvelupäälliköt Taina Sahlander, Johanna Laakso ja Petri Tonteri esittelivät uutta organisaatiota henkilöstölle marraskuun kehittämispäivässä.

SISÄLLYS

Kirjastopalvelujohtajalta	2
2022 lukuina	4
Vuoden huiput	10
Robotteja ja uusia verkkopalveluita	14
Kiinnostavia kokeiluja ja oppeja tulevaan	18
Kirjaston kokoelma	22
Henkilöstö	28
Talous	31
Tapahtumat	32
Toimipaikat	34

KIRJASTOPALVELUJOHTAJALTA

Olemme toipumassa vaikeista vuosista. Alkuvuodesta 2022 terveysturvallisuudesta huolehdittiin erityisen hyvin, ja koronarajoitukset estivät vielä esimerkiksi tapahtumien järjestämisen kirjastoissa. Lisäksi huolta sekä asiakkaiden että henkilöstön arkeen loivat Venäjän hyökkäys Ukrainaan, kevään lakot sekä syksyllä alkanut energiakriisi ja varautuminen sähkönjakelun häiriöihin. Pandemiavuodet muokkasivat sekä kirjaston palveluita että asiointin tapoja. Tästä kertoo esimerkiksi vuonna 2020 kirjastopalveluissa tapahtunut kansallisestikin huomionarvoinen asia: verkkokäynnit ylittivät fyysiset käynnit. Aineiston varaaminen, uusiminen ja kirjastomaksujen maksaminen onnistuu verkossa, ja kirjaston e-aineistotarjonta on löydetty hienosti.

Edellisenä vuonna alkanut kirjaston organisaation kehittäminen saatiin rakenteen osalta valmiiksi vuoden 2022 loppuun mennessä. Kirjastopalvelut jaettiin kolmeen ydinprosessiin, joista kutakin johtamaan rekrytoitiin oma kirjastopalvelupäällikkö 1.8.2022 alkaen. Muutos käsiteltiin sivistyspalveluiden yhteistoimintaryhmässä, samoin kuin syksyllä työnantajan esittämä muutos palvelupäälliköiden tehtäviin ja palveluiden uudelleenjärjestelyyn. Loppusyksystä täytettiin useita avoinna olevia palvelupäällikön tehtäviä, ja loppuvuodesta heidän kanssaan suunniteltiin vielä pääkirjaston henkilökunnan sijoittuminen uusien päälliköiden alaisuuteen. Aloitimme uudessa organisaatiossa 1.1.2023.

Organisaation kehittämishankkeen lisäksi käynnistimme yhdessä Jyväskylän kaupunginkirjaston kanssa yhteisen demokratiahankkeen, jonka nimi Kansanvallan uljas linnake kuvaa erinomaisesti tavoitettamme vahvistaa kirjaston roolia yhtenä demokraattisen yhteiskunnan peruspilareista. Hankkeessa luodaan yhteisten kokeilujen ja kumppaneiden avulla kirjaston demokratiatyön malli.

Vuoden jälkipuoliskolla kirjastotoiminta alkoi palautua koronaa edeltäneeseen aikaan, ja kävijämäärät lähtivät vahvaan kasvuun. Myös työkavereiden kanssa pääsimme viettämään entistä enemmän aikaa kasvotusten etätöiden vähennyttyä ja kokoontumisrajoitusten poistuttua. Marraskuussa vietimme yhteistä kehittämispäivää ja joulukuussa rentouduimme merihenkisissä pikkujouluissa. Uudelta vuodelta toivoimme tavallista kirjastoarkea ja sitä myös saimme: alkuvuosi 2023 näyttää sekä käyttötilastojen että toiminnan jatkumisen ja uusiutumisen valossa jo erittäin hyvältä.

Niina Salmenkangas
kirjastopalvelujohtaja

2022 LUKUINA

Kävijä- ja lainamäärät vahvassa kasvussa

Vuonna 2022 Tampereen kaupunginkirjaston kävijämäärä oli 2,1 miljoonaa. Vaikka koronaa edeltävästä huippuvuodesta 2019 (2,9 milj. kävijää) jäätin vielä selvästi, kävijöitä oli noin 34 prosenttia enemmän kuin vuonna 2021. Vilkkaimpia kirjastoja olivat pääkirjasto Metso sekä Tesoman, Sampolan, Koilliskeskuksen ja Hervannan kirjastot. Uusia kirjastokortteja tehtiin yli 10 000 kappaletta, mikä tarkoittaa yli 30 prosentin lisäystä edellisvuoteen. Verkossa asioitiin vuonna 2022 ahkerasti: verkkokäyntien määrä (2,2 miljoonaa) oli korkeampi kuin koskaan ja suurempi kuin fyysisten kirjastojen kävijämäärä.

Lainojen määrä vuonna 2022 oli 4,5 miljoonaa, ja kasvua edellisvuoteen tuli lähes 9 prosenttia. Asukaslukuun suhteutettuna lainamäärä tarkoittaa, että jokainen tamperelainen lainasi vuonna 2022 keskimäärin 11 teosta. Lainamäärissä onkin jo palattu lähes pandemiavuosia edeltävälle tasolle. Erityisen ilahduttavaa oli, että lasten kaunokirjallisuutta lainattiin enemmän kuin koskaan aiemmin. Fyysisen aineiston varausmäärät lähtivät vuonna 2022 laskuun vuosien hurjan kasvun jälkeen.

Koronarajoitusten hellitettyä myös koululais- sekä päiväkotij- ja esikouluryhmille pystyttiin tarjoamaan vinkkausta selvästi edellisiä vuosia enemmän. Ryhmiä kävi kirjastossa noin kaksinkertainen määrä vuoteen 2021 verrattuna.

Ryhmien kirjastokäynnit	ryhmiä	osallistujia
Vinkkaus koululaisille	221	4966
Esikouluryhmien mediakasvatus tietotoreilla	49	442
Tiedonhankinnan opetus (peruskoulu ja päiväkotij):	221	4966
Kirjastonkäytön ja tiedonhaun opetus (toinen aste):	45	894

KOKONAISLAINAUS LAINAUSPAIKAN MUKAAN v. 2018 - 2022						Muutos	Muutos
	2018	2019	2020	2021	2022	22/21	22/18
Pääkirjasto	1 642 104	1 603 363	1 239 088	1 201 521	1 343 741	11,8	-18,2
Kirjastoautot	271 502	294 947	217 955	216 448	232 792	7,6	-14,3
Koukkuniemi	-	20 195	7 773	9 173	23 539	156,6	-
Lähikirjastot	2 764 014	2 823 631	2 310 144	2 577 057	2 776 864	7,8	0,5
Kaakkoinen alue	732 761	718 067	560 142	576 361	603 450	4,7	-17,6
Hervanta	497 385	469 713	359 718	350 514	383 881	9,5	-22,8
Kaukajärvi	235 376	248 354	200 424	225 847	219 569	-2,8	-6,7
Eteläinen alue	842 921	819 987	713 791	860 390	921 330	7,1	9,3
Härmälä	87 326	58 280	47 973	95 795	107 070	11,8	22,6
Koivistonkylä	119 022	158 285	133 441	134 658	155 551	15,5	30,7
Nekala	60 789	5 013	14 928	58 369	74 746	28,1	23,0
Peltolampi	49 338	42 180	39 257	52 418	63 963	22,0	29,6
Sampola	526 446	556 139	478 192	519 150	520 000	0,2	-1,2
Läntinen alue	581 726	624 365	495 066	539 726	578 631	7,2	-0,5
Lielähti	365 552	344 213	270 103	291 161	312 254	7,2	-14,6
Tesoma	216 174	280 152	224 963	248 565	266 377	7,2	23,2
Koillinen alue	606 606	641 107	533 372	591 407	649 914	9,9	7,1
Koilliskeskus	367 215	386 508	315 468	350 032	373 114	6,6	1,6
Kämmenniemi	41 147	43 670	31 472	29 670	36 129	21,8	-12,2
Messukylä	184 979	196 274	175 440	199 492	224 925	12,7	21,6
Terälahti	13 265	14 655	10 992	12 213	15 746	28,9	18,7
Kirjaston kotipalvelut	141 618	139 635	124 411	104 717	108 523	3,6	-23,4
Yhteensä	4 842 148	4 866 767	3 891 598	4 099 743	4 461 920	8,8	-7,9
E-kirjalainaus*	37 645	60 277	87 169	88 517	92 975	5,0	147,0
Fyysinen ja e-lainaus yht.	4 879 793	4 927 044	3 978 767	4 188 260	4 554 895	8,8	-6,7

Kirjaston toimipisteissä ei ollut koronarajoituksia vuonna 2022.

* E-kirjalainaus laskettu PIKI-kirjastojen e-kirjalainauksesta asukasluvuosuuden mukaan. Mukana e-kirjapalvelut Ellibs, OverDrive ja Naxos Spoken Word.

LAINAAJAT JA KÄVIJÄT	2018	2019	2020	2021	2022	MUUTOS % 2022/2021
Pääkirjasto	772 413	811 179	542 643	450 198	647 181	43,8
Kirjastoautot	86 350	94 607	61 339	52 107	74 079	42,2
Koukkuniemi			4 230	9 089	19 103	110,2
Lähikirjastot	1 731 767	1 873 871	1 245 767	1 017 725	1 338 623	31,5
Kaakkoinen alue	413 592	437 576	264 703	197 249	247 439	25,4
Hervanta	302 526	319 352	191 536	130 006	166 779	28,3
Kaukajärvi	111 066	118 224	73 167	67 243	80 660	20,0
Eteläinen alue	509 695	462 652	335 700	265 709	329 171	23,9
Härmälä	51 816	30 608	26 000	26 745	40 817	52,6
Koivistonkylä	61 076	79 926	48 370	36 686	46 062	25,6
Nekala	34 297	-	7 048	18 231	29 027	59,2
Peltolampi	45 139	32 563	24 008	27 646	34 282	24,0
Sampola	317 367	319 555	230 274	156 401	178 983	14,4
Läntinen alue	432 348	592 679	386 094	325 511	453 217	39,2
Lielähti	194 343	198 853	128 183	115 536	165 775	43,5
Tesoma	238 005	393 826	257 911	209 975	287 442	36,9
Koillinen alue	373 308	380 964	255 040	220 167	289 693	31,6
Koilliskeskus	247 704	232 295	161 797	137 431	175 459	27,7
Kämmenniemi	34 767	41 457	18 656	15 507	21 608	39,3
Messukylä	81 823	94 956	68 071	61 009	83 392	36,7
Terälahti	9 014	12 256	6 516	6 220	9 234	48,5
Kirjaston kotipalvelut						
Tietoyhteisk.palvelut	94 718	89 216	59 870	47 147	44 683	-5,2
Hervannan tietotori	44 831	45 586	31 910	27 207	22 751	-16,4
Sampolan tietotori	49 887	43 630	27 960	19 940	21 932	10,0
Yhteensä*	2 685 248	2 868 873	1 909 619	1 567 177	2 104 566	34,3
Käyntiä/asukas	11,6	12,2	8,0	6,5	8,6	32,3
Lainaaajat yhteensä	93 976	94 946	87 061	79 575	86 437	8,6
Lainaaaja asukkaista	40,53 %	40,36 %	36,56 %	33,02 %	35,39 %	

Kirjaston toimipisteissä ei ollut koronarajoituksia vuonna 2022.

* Kävijälaskennassa on tässä tilastovertailussa siirrytty käyttämään eri tekniikkaa 1.1.2021 alkaen kaikkialla paitsi pääkirjasto Metsossa ja Lielahden kirjastossa.

Uudet harrastustilat Soundi ja Visio ovat herättäneet paljon kiinnostusta ja olleet kovalla käytöllä.

VUODEN HUIPUT

Soundi ja Visio avasivat ovensa

Pääkirjasto Metson musiikkiosastolle avattiin uudet harrastushuoneet Soundi ja Visio koekäytön jälkeen 12. huhtikuuta. Avajaisia juhlittiin tee-se-itse-kulttuuriin pureutuneella paneelikeskustelulla ja Samae Koskisen musiikilla. Lisäksi harrastushuoneissa oli avoimet ovet.

Uudet tilat soveltuvat monenlaiseen harrastamiseen. Soundi on äänieristetty huone, johon on koottu äänitysstudiolaitteisto. Tilassa on kielisoittimia, sähkörummut, kosketinsoitin, sampleri, mikrofoneja ja muuta äänittämiseen ja musiikintekemiseen tarvittavaa laitetta. Visiossa on mediatyöpiste tehokkaalla tietokoneella ja hyvällä näytöllä sekä erilaisia graafiseen tekemiseen liittyviä laitteita, kuten pinssikone, monitoimitulostin, laminointilaite ja lämpöprssi tekstiilipainatusta varten. Harrastustilojen käyttö on itsenäistä.

Soundin ja Vision toteuttamiseen saatiin Aluehallintoviraston hankeavustus, ja ne on suunniteltu asiakkaiden toiveita vahvasti kuunnellen.

Metso STUDIO -konsepti palkittiin

Kirjaston Metso STUDIO -työryhmälle myönnettiin kesäkuussa Raatihuoneella Tampereen kaupungin Henkilöstö kehittäjänä -palkinto. Metso STUDIO -konsepti kirjaston etätahtumille kehitettiin korona-aikaan, kun paikan päällä kirjastoissa ei voitu järjestää tapahtumia. Yleisö voi seurata kirjaston laadukkaita etätahtumia maksutta kirjaston YouTube-kanavalta, ja etälähetysten suunnitteluun ja toteutukseen pääsee mukaan monia kirjaston työntekijöitä.

Myös kirjaston tietotorien ja pääkirjasto Metson työryhmät huomioitiin. Tietotorien työryhmä sai erityismaininnan avoimen digituen etätalaisuuksista Digiolkkareista, joissa keskustellaan tietotekniikkaan, nettiin, mobiililaitteisiin ja medialukutaitoon liittyvistä aiheista. Pääkirjasto Metson työryhmä puolestaan sai erityismaininnan kehitettyään lainauspalveluiden ja tietopalveluiden yhteisen palvelupisteen, jossa työskentelee moniammatillinen päivistäjätiimi.

Hervannan kirjaston pohjakerrokseen vapautui tilaa uusille kokoustiloille, kun lehtilukusali ja tietotori muuttivat yläkertaan.

Hervanta sai Railin ja Reiman

Hervannan kirjaston pohjakerrokseen remontoitiin syksyllä kaksi uutta kokoustilaa, joiden nimistä järjestettiin kaikille avoin nimikilpailu. Kilpailuun saatiin noin 140 vastausta. Kirjaston raati valitsi tiloille vastauksissa eniten toistuneet nimet Raili ja Reima, jotka kunnioittavat Hervannan kirjaston suunnitellutta Pietilän arkkitehtiparia.

Kokoustilat Raili ja Reima toivat hervantalaisille paljon kaivattua kokoontumistilaa ja paikallisille toimijoille mahdollisuuden järjestää pienimuotoista, avointa toimintaa. Raili (40 hengelle) ja Reima (17 hengelle) sopivat moniin tarkoituksiin ja täydentävät Hervannan kirjaston palvelutarjontaa. Tiloja voi varata maksutta kaikille avoimiin, maksuttomiin ja yleishyödyllisiin yleisötilaisuuksiin tai esittävän taiteen tapahtumiin. Muihin tarkoituksiin tilojen vuokraaminen on maksullista.

Raili ja Reima otettiin käyttöön vuoden 2023 alussa.

Henkilökohtaista opastusta ajanvarauksella

Huhtikuussa pääkirjasto Metsossa aloitettiin henkilökohtaisten opastusten tarjoaminen ajanvarauksella. Maksuttomia opastuksia tarjotaan pääsääntöisesti arkisin klo 9–16. Asiakas voi varata tunnin opastusajan e-lomakkeella, jossa hän voi esittää toiveen opastusajasta ja kuvata opastuksen tarvettaan. Kirjasto vahvistaa ajan puhelimitse tai sähköpostilla kolmen arkipäivän sisällä varauksen vastaanottamisesta. Joissakin asioissa opastusta voidaan tarjota myös puhelimitse tai sähköpostitse.

Uuden opastuspalvelun tavoitteena on tuoda entistä paremmin esiin kirjaston monipuolista palveluvalikoimaa sekä tarjota asiakkaille kiireettömiä asiointihetkiä. Ajanvarauksella varmistetaan, että asiakasta on opastamassa kyseiseen palveluun tai pulmaan perehtynyt asiantuntija, joka ehtii paneutua asiaan huolella.

Henkilökohtaista opastusta tarjotaan digi- ja AV-aiheista, Celiasta, e-aineistoista, mikrofilmeistä, tiedonhausta ja lainausoikeuksista.

ROBOTTEJA JA UUSIA VERKKOPALVELUITA

Korbotti urakoi kirjastokortteja

Tampereen kaupunki värväsi ohjelmistorobotti Korbotin käsittelemään PIKI-kirjastojen sähköisiä kirjastokorttihakemuksia. Ohjelmistorobotti on ohjelmoitu käyttämään tietokoneen eri ohjelmia määrättyllä tavalla. Korbotti siirtää kirjastokorttihakemuksen tiedot e-lomakkeelta asiakastietojärjestelmään. Kun hakemus on käsitelty, Korbotti lähettää hakijalle tekstiviestin, jossa kerrotaan, että kirjastokortin voi noutaa henkilöllisyystodistusta näyttämällä mistä tahansa Pirkanmaan kirjastosta.

Korbotti otettiin käyttöön heinäkuun alussa, ja se ehti vuoden loppuun mennessä käsitellä jo lähes 3 000 kirjastokorttihakemusta. Kirjastokorttihakemuksen digitalisointi on vähentänyt jonoja ja vapauttanut henkilökunnan työaikaa asiakaspalvelussa. Kun kirjastokorttihakemuksen täyttäminen asiakaspalvelussa kestää 10–15 minuuttia, Korbodin myöntämän kirjastokortin antamiseen kuluu vain minuutti.

Yhteiset käytännöt puolesta asiointiin

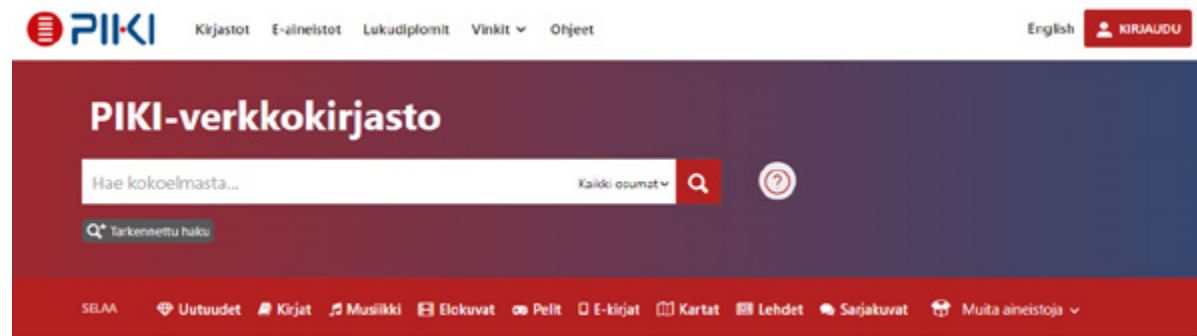
PIKI-kirjastot ottivat käyttöön yhteiset valtuutuskäytännöt toisen puolesta asiointiin. PIKI-verkkokirjaston lomakkeilla täysi-ikäinen asiakas voi valtuuttaa toisen henkilön asioimaan puolestaan kirjastossa joko pitkäaikaisesti tai kertaluontoisesti. Puolesta asiointi soveltuu henkilöille, jotka tarvitsevat esimerkiksi terveydellisistä syistä apua kirjastossa asiointiin.

Vaikka asiakas antaa toiselle valtuutuksen hoitaa kirjastoasioitaan puolestaan, hän voi edelleen asioida kirjastossa myös itse. Valtuutus on voimassa toistaiseksi, mutta sekä valtuuttaja että valtuutettu voivat halutessaan perua sen milloin tahansa. Myös

valtuutetun pitää olla täysi-ikäinen ja tietoinen saamastaan valtuutuksesta. Hänellä pitää olla kirjastossa toisen puolesta asioidessaan mukanaan henkilöllisyystodistus.

Asiakas voi valita joko sähköisesti täytettävän tai tulostettavan lomakkeen. Sähköinen lomake edellyttää vahvaa tunnistautumista Suomi.fi-palvelun kautta. PIKI-verkkokirjastossa on myös tulostettava valtakirja, jolla asiakas voi valtuuttaa toisen henkilön hoitamaan puolestaan yksittäisiä kirjastoasioita.

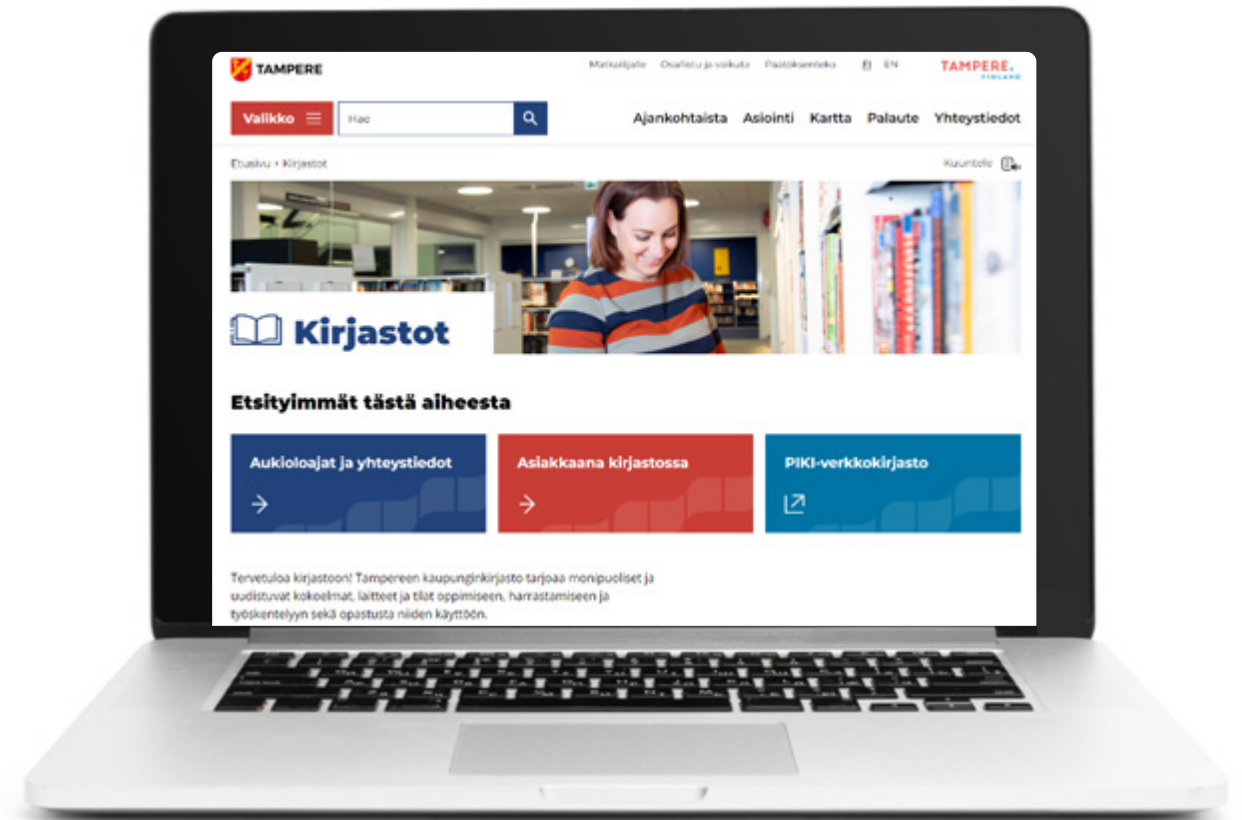

PIKI-verkkokirjasto ja Tampere.fi uudistuivat

Uusi, Kansalliskirjaston tarjoaman Finna-alustan päälle rakennettu PIKI-verkkokirjasto otettiin koekäytön jälkeen virallisesti käyttöön 1. helmikuuta. Palvelu toimii osoitteessa piki.fi. Vanha verkkokirjasto poistui käytöstä toukokuussa.

Uudistuksen tavoitteena oli tehdä sähköisestä kirjastoasiointinnista entistä sujuvampaa. Uuteen PIKI-verkkokirjastoon otettiin vaikutteita kirjakaupoista ja e-kirjapalveluista, jotta verkkokirjastossa voisi tehdä samaan tapaan herätelöytyjä kuin kirjaston hyllyjen välissä kuljeskellessakin. Etenkin visuaalisuutta, saavutettavuutta, mobiilikäyttöä sekä haku- ja selausmahdollisuuksia parannettiin. Verkkokirjastoon lisättiin kätevä perhetili, jonka avulla esimerkiksi molemmat huoltajat voivat liittää lastensa tai puoliso toistensa kirjastokorttien tiedot omaan tiliinsä. Palvelussa on lisäksi sisäänrakennettuna sähköinen kirjastokortti.

Myös Tampereen kaupungin tärkein viestintäkanava, Tampere.fi-verkkosivusto uudistui. Uudet verkkosivut julkaistiin toukokuun lopussa. Tampere.fi:tä kehitettiin yhdessä kuntalaisten kanssa entistä paremmaksi arkea sujuvoittavaksi tietopankiksi. Toteutusprojektissa uudistuivat Tampere.fi:n palvelukonsepti, ulkoasu ja käyttöliittymä sekä sisällöt. Uudet verkkosivut ovat saavutettavat kaikille ja sujuvat käyttää älypuhelimella. Tietoa tarjotaan aiempaa enemmän englanniksi. Myös kaikki kirjaston sisällöt uudistettiin kevään aikana. Käyttäjäkyselyiden ja käyttödatan perusteella kirjastoon liittyvät tiedot ovat Tampere.fi:n haetuimpien joukossa.

Demokratiakokeiluja suunniteltiin Tampereella ja Jyväskylässä yhdessä kirjastolaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

KIINNOSTAVIA KOKEILUJA JA OPPEJA TULEVAAN

Kansanvallan uljas linnake demokratian edistäjänä

Syksyllä 2021 alkanut Tampereen ja Jyväskylän kaupunginkirjastojen Kansanvallan uljas linnake -yhteishanke luo kirjastoille mallin demokratian edistämiseen. Hanke on yksi 38 valtion erityisavustuksen saaneesta demokratiahankkeesta, ja siinä tehdään yhteistyötä muun muassa järjestöjen ja korkeakoulujen sekä kaupunkien kulttuuri- ja osallisuuspalveluiden kanssa. Toimintamallia rakennetaan yhteiskehittämisen menetelmillä kuntalaisten kanssa.

Kirjastot saivat vuonna 2017 uudistetussa kirjastolaissa tehtäväksi aktiivisen kansalaisuuden, demokratian ja sananvapauden edistämisen. Näihin tavoitteisiin haetaan kirjastojen demokratiahankkeissa eväitä kokeilemalla, yhdessä oppien ja asuinalueille jalkautuen. Hankkeessa halutaan ruokkia kuntalaisten yhteiskunnallista osallistumista, tuoda päättäjiä lähemmäs kuntalaisia ja antaa ääni etenkin yhteiskunnallisesta päätöksenteosta syrjässä oleville.

Syksyllä 2022 Tampereella ja Jyväskylässä järjestettiin kumppanityöpajoja ja suunniteltiin demokratiakokeiluja. Työpajojen suunnittelusta vastasi hankkeen palvelumuotoilukumppani Kolmas Persoona Oy. Demokratiakokeilut toteutetaan keväällä 2023.

Aluehallintoviraston tuella rahoitettu hanke 11/2021 – 12/2023.

Hyviä peliliikkeitä PIKI-kirjastoissa

Vuonna 2021 alkanut Hyvä peliliike – PIKIn pelikulttuuri nextille levelille -hanke saatiin päätökseen. Hankkeen tavoitteena oli muun muassa jatkaa peliosaamisen ja yhteistoiminnan edistämistä alueella tehostamalla AKE:n koulutusten luomaa pohjaa, kehittää pelikokoelmia asiakastarpeista lähtien sekä avata pelisisältöjä ja suunnitella uusia tapoja pelitapahtumien järjestämiseen. Tampereen kaupunginkirjastolla oli hankkeessa kolmen kuukauden ajan osa-aikainen työntekijä ja ohjausryhmä.

Toisena vuonna hankkeen toiminta painottui etenkin marraskuussa vietetylle valtakunnalliselle Peliviikolle, jolloin järjestettiin useita peliaiheisia tapahtumia. Vieraina pääkirjasto Metsossa olivat pelikulttuurien tutkija Usva Friman, roolipelikirjailija ja pelisuunnittelija Ville Vuorela sekä kirjailija Mike Pohjola. Kirjallisuudentutkija Markku Soikkeli peluutti Flamme Rouge -lautapeliä ja Markku Laskujärvi soitti Cafe Metson dj-lounaalla peleihin liittyvää musiikkia. Lisäksi kirjastojen henkilökunnalle järjestettiin syksyllä pelitapahtumien yhdenvertaisuuteen ja e-urheilun eettisiin ulottuvuuksiin paneutuvia koulutuksia.

Aluehallintoviraston tuella rahoitettu hanke toukokuu 2021- joulukuu 2022.

OLET TÄSSÄ -projekti keräsi Tampere-muistoja

Taiteen edistämiskeskuksen ja Annikin Runofestivaalin kanssa kesäkuussa toteutettu OLET TÄSSÄ -yhteisöllinen sanataideteos kutsui tamperelaiset kirjoittamaan muistoja ja tunnelmia kotikaupungistaan. Kaikissa kirjastoissa toteutettiin työpajapisteet, joissa kirjastokävijät saivat muistella omassa kaupunginosassaan tapahtuneita kohtaamisia, aistimuksia ja sattumia. Työpajapisteiden yhteydessä tuotiin esiin myös tamperelaisten kirjailijoiden tuotantoa. Yleisöä opasti kirjallisuusalan moniosaaaja Maria Laakso, joka myös koosti kaupunkilaisten teksteistä yhteisöllisen videoteoksen. Koosteteos julkaistiin kirjaston somekanavissa alkusyksystä.

Ylen sisällöt näkyivät kirjastoissa

Tampereen ja Jyväskylän kaupunginkirjastot olivat mukana pilotissa, jossa Ylen omatuotantoisia sisältöjä Yle Areenasta ja Elävästä arkistosta esitettiin vuonna 2022 kirjastojen julkisissa tilaisuuksissa. Kokeilu perustui Ylen sekä tekijänoikeusjärjestöjen Kopioston ja Gramexin kanssa tehtyyn pilottisopimukseen. Tavoitteena oli monipuolistaa kirjastojen tapahtumia sekä kokeilla Yle Areenan yhteisöllistä käyttöä ja laajentaa laadukkaan kotimaisen sisällön näkyvyyttä.

Vuoden aikana Tampereen kirjastot rikastuttivat Ylen sisällöllä esimerkiksi musiikkitapahtumia, kirjanäyttelyitä ja koululaisvierailuita. Kirjastotilaan hankittiin myös lisää infonäyttöjä videosisältöjen esittämiseen.

Vuonna 2022 toteutettu omarahoitteinen pilotti.

KIRJASTON KOKOELMA

Kirjastoaineiston hankintaan oli vuoden 2022 alussa varattu 1 390 000 euroa, mikä oli sama summa kuin vuosina 2020 ja 2021. Vuonna 2022 kirjoja ja muuta aineistoa hankittiin yhteensä 68 987 kappaletta, mikä oli vain noin 160 kappaletta vähemmän kuin edellisvuonna. Vuoden 2022 aineistojen hankintaluku ilman e-aineistoja oli 65 397 kappaletta, eli e-aineistoja hankittiin 3 590 kappaletta.

Aineistorahan käyttö	2022	2021
Kirjat, nuotit, kuva- ja äänitallenteet	74,7 %	72,3 %
Lehdet	13,1 %	15,8 %
Verkkoaineisto, e-kirjat ja e-lehdet	12,3 %	11,9 %

Edellisvuoteen verrattuna verkko- ja e-aineistoihin käytetyt määrärahat ja tarjotut palvelut pysyivät samana. Vuonna 2021 verkko- ja e-aineistoja painotettiin ja niiden tarjontaa pyrittiin kasvattamaan, ja vuonna 2022 tarjottiin samoja laajoja verkko- ja e-palveluita. Lehtiin käytetyn rahamäärän osuus kasvoi edelleen, vaikka tilatut vuosikertamäärät vähenivät, mitä tapahtui myös vuonna 2021. Määrärahojen kasvu johtui lehtien hintojen noususta. Monen fyysisen aineiston hankitut kappalemäärät olivat laskussa. Esimerkiksi fyysisiä elokuvia ja äänikirjoja hankittiin vähemmän kuin edeltävinä vuosina. Kuitenkin esimerkiksi lasten kaunokirjojen ja digitaalisten pelien hankintamäärät kasvoivat.

Hankittu kirjallisuus jakaantui seuraavan sivun taulukon mukaisesti aikuisten kauno- ja tietokirjallisuuden sekä lasten kauno- ja tietokirjallisuuden kesken. Kun jakaumia tarkastelee prosenttiosuuksien perusteella voi havaita, että erityisen suuria muutoksia edellisvuoteen ei ole tapahtunut. Ainoa suurempi muutos on lasten tietokirjallisuuden hankintojen lähes 15 prosentin kasvu. Vuonna 2021 lasten tietokirjallisuuden hankintamäärät tosin olivat pienentyneet huomattavasti.

Hankinta aineistolajeittain	2022		2021	
	kpl	%	kpl	%
Kirjat, kartat	58 615	77,9	61 218	75,8
Nuotit, partituurit	575	0,8	517	0,6
Musiikkiäänitteet	2 729	3,6	2 510	3,1
Muut äänitteet	289	0,4	174	0,2
Dvd- ja BluRay-levyt	903	1,2	1 129	1,4
Lehdet (vuosikerrat)	1 431	1,9	1 468	1,8
Muu aineisto	259	0,3	474	0,6
Verkkoaineistot	19	0,0	20	0,0
E-kirjat ja e-äänikirjat	9 722	12,9	12 636	15,7
Digitaaliset pelit	656	0,9	594	0,7
Yhteensä	75 198	100,0	80 740	100,0

Kauno- ja tietokirjat	2022		2021		Muutos
	kpl	%	kpl	%	%
Kaunokirjallisuus, aikuiset	17 902	29,7 %	16 393	26,8	8,4 %
Kaunokirjallisuus, lapset	25 073	41,6 %	26 711	43,7	-6,5 %
Tietokirjallisuus, aikuiset	14 096	23,4 %	15 259	25,0	-8,3 %
Tietokirjallisuus, lapset	3 215	5,3 %	2 757	4,5	14,2 %
Yhteensä	60 286	100,0 %	61 120	100,0	-1,4 %

Kirja-aineiston hankinta kielittäin 2022 ja 2021				
	2022		2021	
	kpl	%	kpl	%
Suomenkieliset	54 307	90,1	54 038	88,4
Ruotsinkieliset	559	0,9	639	1,0
Englanninkieliset	3 317	5,5	3 933	6,4
Muut kielet	2 103	3,5	2 510	4,1
Yhteensä	61 120	100,0	61 120	100,0

Hankittujen kirjojen kielen mukainen jakauma säilyi lähes ennallaan. Aiempina vuosina suomenkielisen aineiston osuus oli pienentynyt, mutta se on toista vuotta pienessä kasvussa. Kaikkien muunkielisten kirjojen hankintamäärä oli vuonna 2022 pienessä laskussa. Noin 10 prosenttia hankituista kirjoista oli muuta kuin suomenkielistä kirjallisuutta.

PIKI-kirjastojen vuoden 2022 loppupuolen varatuin teos oli Satu Rämön Hildur, josta oli 1 345 varausta. Kymmenen varatuimman kirjan joukossa olivat niin ikisuosikki Seppo Jokisen uusi dekkari kuin lida Rauman Finlandia-kirjallisuuspalkinnon voittanut kirja Hävitys: tapauskertomus. Varatuimpien kirjojen kärkeen mahtui vain yksi elämäkerta, muuten varatuimpien kirjojen lista täyttyi kaunokirjallisuudesta. Dekkareita kymmenen varatuimman kirjan joukossa oli neljä.

Seppo Jokinen ei yllättäen kirjoittanut aikuistenosaston lainatuinta kirjaa vuonna 2022. Kärkipaikan vei jo vuonna 2020 julkaistu Delia Owensin Suon villi laulu. Kolme Seppo Jokisen kirjaa mahtui kuitenkin vuoden lainatuimpien aikuisten kirjojen listalle. Jokisen vuonna 2022 julkaistu Pahasti tehty oli vuoden toiseksi lainatuin kirja. Lucinda Rileyn kirjoja oli kahdenkymmenen lainatuimman aikuisten kirjan joukossa peräti kuusi. Lastenosastolla ei ollut suuria muutoksia suosituimpien kirjojen joukossa. Vuoden 2022 lainatuin lastenkirja oli edellisvuoden tapaan Aino Havukaisen ja Sami Toivosen Tatu ja Patu: kovaa menoa kiskoilla. Kymmenen lainatuimman lastenkirjan listalle mahtui vain Tatun ja Patun seikkailuja. Vahvin Tatun ja Patun haastaja oli Mestarietsivä Peppunen.

Kokoelmat

Kirjaston kokoelmat pienenivät vuodesta 2021 noin 9 300 teoksella, eli yhdellä prosentilla. Kirjoja oli 3,0 kappaletta kaupungin asukasta kohti. Suomenkielisiä kirjoja kokoelmasta oli 90,3 prosenttia, ruotsinkielisiä 1,5 prosenttia ja muunkielisiä 8,2 prosenttia. Vuonna 2022 kokoelmista poistettiin 68 458 teosta, mikä on noin 11 000 vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Kirjaston kokoelmat	2022	2021	Muutos
	kpl	kpl	%
Kirjat yhteensä	750 016	757 907	-1,1 %
Nuotit ja partituurit	31 617	32 156	-1,7 %
Musiikkiäänitteet	69 312	69 970	-0,9 %
Muut äänitteet	14 529	20 342	-40,0 %
Kuvatallenteet	34 195	36 323	-6,2 %
E-kirjat, digit.pelit, elektr.ain.	17 037	13 324	21,8 %
Muut aineistot	8 452	4 460	47,2 %
Yhteensä	925 158	934 482	-1,0 %

Lehdet

Sanomalehtikokoelma pienentyi edelleen vuonna 2022, koska monet tilatut lehdet olivat lakanneet ilmestymästä. Aikakauslehtien osalta tapahtui hyvin pientä kasvua edellisvuoteen verrattuna. E-lehtipalvelujen kautta pyritään tarjoamaan mahdollisimman laajat lehtikokoelmat kaikissa Tampereen kaupunginkirjaston toimipisteissä. E-lehtiä ei ole huomioitu taulukossa.

Lehdet	2022	2021	Muutos
	vuosikerrat	vuosikerrat	%
Sanoma-lehdet	183	186	-4,5 %
Aikakauslehdet	1 253	1 248	0,4 %

Kaukopalvelu

Vuonna 2022 sekä kauko- että seutulainojen määrässä oli laskua vuoteen 2021 verrattuna. Vuonna 2005 PIKI-verkkokirjastossa otettiin käyttöön seutulainaus. Vähitellen kirjastojen kaukolainat ovat muuttuneet lähes täysin seutuvarauksiksi ja -lainoiksi, ja siksi ne molemmat esitellään tässä samassa kaukolainatilastossa.

Saadut kaukolainat	2022	2021	Muutos %
Seutulainat	60 701	64 451	-6,2 %
Kaukolainat	1 877	2 214	-18,0 %
yhteensä	62 578	66 665	-6,5 %

Lähetetyt kaukolainat			
Seutulainat	88 076	98 398	-11,7 %
Kaukolainat	1 705	1 810	-6,2 %
yhteensä	89 781	100 208	-11,6 %

E-aineistojen käyttö tasaantui

PIKI-kirjastojen e-kirjalainaus jatkoi kasvuaan. Vuonna 2022 e-kirjojen lainaus kasvoi edellisvuoteen verrattuna noin 4 prosenttia. Kasvu oli huomattavasti maltillisempaa kuin vuonna 2020, jolloin kirjastojen koronasuluista aiheutui e-aineistojen lainauksen kasvupiikki. E-aineistolainoista hieman yli puolet oli äänikirjoja, ja erityisesti suomenkieliset äänikirjat olivat suosiossa. E-aineistoja käytettiin kasvavassa määrin e-kirjastopalveluiden omissa sovelluksissa. Kotimaisia e-kirjoja sisältävän Ellibsin sovellusta käytti 57 prosenttia lainaajista (vuonna 2021 52 prosenttia) ja englanninkielisiä e-kirjoja tarjoavan OverDriven Libby-sovellusta 74 prosenttia lainaajista (vuonna 2021 68 prosenttia).

E-lehtipalveluissa kirjastoissa käytettävä ePress -palvelun käyttö kasvoi huomattavasti, aikakauslehtien käyttö 31,4 prosenttia ja sanomalehtien käyttö peräti 47,6 prosenttia.

Oopperaa, baletteja, teatteriesityksiä ja dokumentteja sisältävä Medici.tv-palvelu otettiin käyttöön maaliskuussa 2022. Palvelu löydettiin hyvin: katseluja kertyi yhteensä 13 105 kertaa.

PIKI-kirjastojen e-kirjat	2022	2021	Muutos
E-kirjalainat	199 226	190 785	4,4 %
Kokoelmat	11 602	10 997	+5,5 %
Hankinnat	7 366	7 593	-3 %

Lainatuimmat e-kirjat

• Paula Noronen: Yökoulu ja kadonnut opettaja	634
• Jujja Wieslander: Lehmä saa laastarin	490
• Arto Pietikäinen: Joustava mieli ja hyvän itsetunnon ABC	422
• Seppo Jokinen: Siipirikkoiset	409
• Leikola & Leikola: Suo, kuokka ja Hollywood	390
• Timo Parvela: Paten jalkapallokirja	385
• Kari Hotakainen: Tarina	358
• Jujja Wieslander: Lehmä liukumäessä	351
• George Orwell: 1984	343
• Pirkko Saisio: Passio	333

Varatuimmat e-kirjat

• Seppo Jokinen: Pahasti tehty	296
• Seppo Jokinen: Räätelöity ratkaisu	199
• Seppo Jokinen: Hiirileikki	190
• Seppo Jokinen: Koskinen ja kreikkalainen kolmio	189
• George Orwell: 1984	185
• Seppo Jokinen: Koskinen ja taikashow	169
• Seppo Jokinen: Kuka sellaista tekisi	164
• Seppo Jokinen: Siipirikkoiset	164
• Jeffrey Archer: Oikeus ja kohtuus	159
• Seppo Jokinen: Viha on paha vieras	154

Pandemiavuosien jälkeen yhteiset juhlat ilahduttivat erityisesti. Kuvissa Tammelan kirjaston 100-vuotisjuhla Sampolassa, kutsu "pikkujouluristeilylle" ja mediasihteerin Seppo Mäkelän eläkejuhlat.

HENKILÖSTÖ

Kirjaston organisaation kehittäminen oli yksi vuoden keskeisimmistä teemoista, jonka eteen tehtiin paljon töitä. Alkuvuodesta kirjaston kolmen uuden ydinprosessin **Löydä ja lainaa**, **Opi ja osallistu** sekä **Kokoelma** ja **yhteiset palvelut** sisällöt saatiin tarkennettua ja muutos käsiteltyä sivistyspalveluiden yhteistoimintaryhmässä. Prosesseista vastaavat uudet kirjastopalvelupäälliköt aloittivat tehtävissään elokuun alussa. Kukin kirjastopalvelupäällikkö vastaa oman ydinprosessinsa strategisesta johtamisesta ja tukee esihenkilönä palvelupäälliköitä palveluiden operatiivisessa johtamisessa.

Syksyllä organisaatiomuutoksen valmistelu jatkui uusien palvelupäällikkötehtävien rekrytoinneilla ja henkilöstön sijoittumisen suunnittelulla tulevaa organisaatiota varten. Muutokset koskivat lähinnä esihenkilötasoa sekä pääkirjasto Metson henkilökuntaa. Uudessa organisaatiossa päästiin aloittamaan suunnitellusti vuoden 2023 alusta.

Iloa yhteisistä kohtaamisista

Pyhäinpäivän aattona 4. marraskuuta järjestettiin koko henkilökunnan kehittämispäivä Komediateatterilla. Päivän aikana tutustuttiin uuteen organisaatioon liittyviin suunnitelmiin, vastattiin henkilökunnan kysymyksiin ja keskusteltiin ryhmissä monipuolisista lukutaidoista. Iltaapäivän yllätysohjelmassa nautittiin stand up -koomikko Anitta "Iso A" Ahosen esityksestä.

Kirjaston pikkujouluja vietettiin muutaman vuoden tauon jälkeen pääkirjasto Metson pohjakerroksessa, joka oli muuntautunut Jean Silli Lines -varustamon loisteliaaksi MVS Kelpo J.A. Toope -risteilylaivaksi. Illan aikana luvassa oli merellistä tunnelmaa, buffet, disko, karaokea sekä bingoa ja muita pelejä loistavassa seurassa.

Henkilöstö 2022

Vakituinen henkilökunta 176 vakanssia
Henkilötyövuodet 166,88
Kirjastoalan korkeakoulututkintoa edellyttävät 100 htv
Kirjastoalan ammattitutkintoa edellyttävät 37 htv
Vakituisen henkilökunnan keski-ikä 48,8 vuotta
Eläköityneet 6, irtisanoutuneet 2

Akepike kiersi, kuunteli ja uudistui

Tampereen kaupunginkirjastolla on alueellinen kehittämistehtävä Pirkanmaan ja Keski-Suomen (AKEPiKe) alueella. AKE-toiminnalla luodaan edellytyksiä vahvistaa toimialueen yleisten kirjastojen toimintaa. Akepike tukee PiKe-kirjastojen kehittymistä ja henkilöstön osaamista monin tavoin sekä rohkaisee kirjastoammattilaisia olemaan osa osaamista! Akemme toimii yhteistyössä myös muiden kehittämistehtävää hoitavien yleisten kirjastojen, valtakunnallisen kehittämistehtävä VAKEn sekä kirjastojen muiden osaamisen kehittämisen toimijoiden kanssa.

Vuonna 2022 Akepike pääsi jälleen käymään kirjastoissa ja toteuttamaan oppimisvierailuja. PiKe-kirjastokeskusteluissa kierrettiin Pirkanmaan ja Keski-Suomen kirjastoissa juttelemassa esimerkiksi kirjaston roolista, vahvuuksista ja identiteetistä. Oppimisvierailuja kirjaston henkilökunnalle järjestettiin sekä Kirkkonummen palkittuun Fyri-kirjastoon että Espoon Lippulaivan kirjastoon. Akepike kävi itse oppimisvierailulla Ruotsissa tutustumassa, kuinka siellä tuetaan osaamisen kehittämistä kirjastoissa.

Osaamisen kehittämistä toteutettiin monimuotoisesti lähi-, etä- ja hybriditilaisuuksina, valmennusohjelmina, tallenteina, verkkokursseina, ajokortteina, julkaisuina sekä digiosaamista tukien PiKe-kirjastoissa kiertävien pikeboksien ja työpajojen muodossa. Vuoteen 2023 katsottiin syys-lokakuussa, kun PiKen kirjastoammattilaisilta kyseltiin ajatuksia

ja tarpeita tulevan vuoden toimintaan liittyen. Lisäksi Akepike.fi-sivusto sai raikkaan ja entistä saavutettavamman, uudistuneen ilmeen.

Akepiken julkaisusarja sai kaksi uutta osaa. **Level up – kirjastojen pelimaailmat tutuiksi** syventää kirjastolaisten peliosaamista ja -tietämystä. **Kivaa, että on kirjastoja!** – opas vaikuttamiseen taas antaa vinkkejä johtamiseen ja viestintään kaikenkokoisten kuntien kirjastojen työntekijöille ja johtajille.

AKE-vuosi 2022 lukuina

- 87 erilaista tilaisuutta
- 2641 osallistujaa
- 55 valmistunutta ASPA-ajokorttia
- 24 keskustelukäyntiä PiKe-kirjastoissa
- 2 toimitettua julkaisua

- 5 parasta tapahtumaa**
(paras arvosana 100.0
- joten tyytyväisyys on ollut huikeaa!)
1. Tiktok tutuksi (99.8)
  2. PiKeBOKSI-työpaja: Joutsa 26.1. (99.0)
  3. PiKeBOKSI-työpaja: Viitasaari 3.2. (97.6)
  4. PiKen lanu-pulinat 13.9. (97.3)
  5. Piken PoJo-ohjelman päätös ja palaute koko ohjelmasta (97.0)

TALOUS

Vuonna 2022 kirjaston toimintakate oli 192 000 euroa budjetoitua parempi. Tulosta paransivat lakosta aiheutuneet henkilöstösäästöt ja tilinpäätöksen palautukset. Investoinneista Sampolan kirjastokalusteiden uusiminen ei toteutunut vuonna 2022, ja summa esitettiin uudelleen budjetoitavaksi vuodelle 2023.

Investoinnit	Tot. 2022 1-12	VS 2022
	1 000 euroa	1 000 euroa
Koneet ja kalusto	-59 450	-80 000
Pääkirjasto Metso av-tekniikan uusiminen	-38 607	-30 000
Kaukajärven kirjastokalusteiden uusiminen	-20 843	-25 000
Sampolan kirjastokalusteiden uusiminen		-25 000
Investoinnit yhteensä	-59 450	-80 000

Hankkeet	Toiminta- tuotot	Toiminta- kulut	Toiminta- kate
Hyvä peliliike	15 696	-24 951	-9 255
Lukemisen trendivallankumous	18 608	-27 610	-9 002
Bändipaja	16 318	-21 900	-5 582
Kirjaston demokratiatyön perusparannus	32 570	-40 712	-8 142
Tampereen harrastamisen malli	8 442	-8 428	14
Tampereen harrastamisen malli 2	12 846	-12 846	0

Tuloslaskelma	Tot. 2022 1-12	VS 2022
	1 000 euroa	1 000 euroa
Toimintatuotot	1 031	1 106
Myyntituotot	70	70
Tuet ja avustukset	435	417
Vuokratuotot	109	121
Muut toimintatuotot	417	498
Toimintakulut	-14 429	-14 696
Henkilöstökulut	-7 190	-7 559
Palkat ja palkkiot	-5 681	-5 966
Henkilösivukulut	-1 509	-1 593
Eläkekulut	-1 299	-1 368
Muut henkilösivukulut	-210	-225
Palvelujen ostot	-1 892	-1 882
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 714	-1 622
Vuokratulut	-3 613	-3 612
Muut toimintakulut	-20	-21
TOIMINTAKATE	-13 398	-13 590
Rahoitustuotot ja -kulut	3	
VUOSIKATE	-13 395	-13 590
Poistot ja arvonalentumiset	-117	-135
TILIKAUDEN TULOS	-13 512	-13 725
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-13 512	-13 725

Hervannan kirjaston Hervanta LIVE Sur-rur oli yksi viittomakielelle tulkatuista tapahtumista. Haastattelijana Arja Rantanen.

TAPAHTUMAT

Alkuvuodesta osa kirjastojen tapahtumista yhä peruuntui tai toteutettiin pelkästään verkossa, mutta vuoden edetessä myös paikan päällä kirjastoissa päästiin järjestämään tapahtumia. Kirjastojen tapahtumatarjonnan keskiössä olivat tuttuun tapaan kirjallisuus, musiikki, ajankohtaiskeskustelut ja laadukkaat lastenesitykset.

Vuoden tarjontaan mahtui myös tapahtumakokonaisuuksia ja antoisia yhteistyöprojekteja. Keväällä toteutettiin ajankohtainen Ukraina-iltojen sarja yhteistyössä Tampereen seudun työväenopiston, kaupunkikulttuuriyksikön ja filosofisen aikakauslehti niin & näin kanssa. Tampereen päivänä pääkirjasto Metsossa kunnioitettiin Kirsi Kunnaksen muistoa yhdessä Pirkkalaiskirjailijoiden kanssa järjestetyn keskustelutilaisuuden ja lasten loruaamiaisen merkeissä. Marraskuussa kirjasto osallistui Kansalliseen peliviikkoon sekä lastenkirja- ja sanataidefestivaali Kirjalittaan useilla tapahtumilla. Lisäksi kirjaston, nuorisopalveluiden ja Tampereen yliopiston toimittajakoulutuksen yhteistyönä toteutettiin edellisvuosien tapaan Metso TALK -keskustelusarja. Tämän vuoden teemana olivat Maailman muuttajat, ja sarjassa pureuduttiin aikamme robinhoodeihin – kansalaisvaikuttajiin, aktivisteihin, hakkereihin ja pasifisteihin. Suosittu Metso LIVE -sarja tarjosi vuoden aikana yleisölle kymmenen musiikkia ja haastatteluja yhdistävää elämystä.

Viittomakieliset tulkkaukset ja striimit paransivat saavutettavuutta

Syksyllä panostettiin erityisesti tapahtumien saavutettavuuteen. Operaatio Pirkanmaan rahoittaman pilotin ansiosta peräti 27 kirjaston tapahtumassa oli simultaanitulkkaus viittomakielelle. Viitottujen tapahtumien joukossa oli keskustelutilaisuuksia, kirjailijavierailuja ja musiikkitapahtumia sekä talvi- ja syyslomaviikkojen satutunnit. Pilotin tavoitteena oli edistää yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta alueen tapahtumatoiminnassa. Jo aiemmin kirjastolla oli ollut yksittäisissä tapahtumissa viittomakielinen tulkkaus.

Myös korona-aikana kehitetty hieno Metso STUDIO -konsepti jäi elämään. Vaikka live-tapahtumat palasivat kirjastoihin, isoa osaa tapahtumista voi edelleen seurata myös virtuaalisesti kirjaston YouTube-kanavalta suorana lähetyksenä tai tallenteena.

Tapahtumat 2022

499 tapahtumaa
377 lasten ja nuorten tapahtumaa
122 aikuisten tapahtumaa
27 205 osallistujaa

TOIMIPAIKAT

PÄÄKIRJASTO METSO Pirkankatu 2

ALUEKIRJASTOT

Hervanta Insinöörinkatu 38

Koilliskeskus Liikekatu 3

Lielähti Lielähtikeskus, Antti Possin kuja 1

Sampola Sammonkatu 2

LÄHIKIRJASTOT

Härmälä Nuolialantie 47

Kaukajärvi Käätykatu 6

Koivistonkylä Lehvänkatu 9

Koukkuniemi Ahlgrenin puistokuja 2

Kämmenniemi Paavolantie 4

Messukylä Hintsankatu 1

Nekala Lounaantie 2

Peltolampi Säästäjänkatu 16 B

Terälahti Niemikyläntie 14

Tesoma Tesomankatu 4 A

KIRJASTOAUTOT kaksi autoa, joilla oli 148 pysäkkiä

KIRJASTON KOTIPALVELUT Pirkankatu 2

KIRJASTON TIETOYHTEISKUNTAPALVELUT

Hervannan tietotori ja lehtilukusali Insinöörinkatu 38

Sampolan tietotori Sammonkatu 2

Lielahden tietotori Lielähtikeskus, Antti Possin kuja 1

Kuvat: Juhani Koivisto, Janne Hintze, Eva Kallioranta, Riina Haapala, Annukka Saramäki ja kirjaston henkilökunta
Toimitus: Emma Salmi ja Noora Muurimäki
Taitto: Eva Kallioranta